

La Pesta

Albert Camus

Traducció i pròleg de Joan Fuster

Edicions 62. Barcelona, 2000

[La Peste. Editions Gallimard. Paris, 1947]

D'una manera sorprenent i sense cap avís previ, tota la humanitat s'ha vist envaïda per una pandèmia que desconeixíem i de la qual ningú no n'ha sabut donar prou informacions ni detalls explicatius. S'han fet molts esforços molts esforços per trobar-ne antecedents equiparables, i l'epidèmia de l'anomenada *grip espanyola* del 1919 n'ha sorgit com un referent a comparar. Els milions de morts d'aquella ocasió s'entén que no son comparables a les dades actuals, donat que els recursos mèdics i coneixements tècnics de les ciències de la salut actuals no tenen res a veure amb els successos de fa 100 anys. Com tampoc no son equiparables els recursos comunicatius que tenim actualment, que han permès accelerar la transmissió de les dades i conclusions obtingudes pels equips mèdics de qualsevol lloc del món on s'està treballant d'una manera quasi immediata.

L'actual pandèmia, no pas una epidèmia de grip atípica, com s'havia tractat inicialment, ha afectat tots els col·lectius socials, de manera diferent segons les franges d'edat, però a tots els grups socials –sens dubte amb més gran virulència a les classes més desfavorides- a tots els països, continents i èpoques de l'any.

Albert Camus escrivia *La Pesta* a mitjans de la dècada dels 40, ubicant tots els fets a la ciutat d'Oran, a la seva Algèria natal. Cal no oblidar que eren els primers temps de la pau posterior a la segona guerra mundial i molts països estaven absolutament repercutits, sense recursos ni estructures organitzades per a fer front a cap mena d'emergència sanitària. L'únic factor argumental que podia influir positivament en la novel·la era la realitat colonial que experimentava el país amb la seva vinculació amb França.

El llibre està escrit en un to amable, que va progressant des d'uns inicis més descriptius de la realitat, amb més cruesa i infatigables mostres de la terrible malaltia que s'estén a tota la vila, fins a un entorn explicatiu més personalitzat sobre els efectes i reaccions que la població en general i els personatges, en particular, que se segueixen amb més atenció dins de l'argument. En un moment, i a propòsit d'això, l'autor ens diu que ... *la por i, amb ella la reflexió, començaren.*

La relectura de *La pesta* ens ofereix nombrosos paral·lelismes amb les circumstàncies de la pandèmia actual. Molts paràgrafs semblarien escrits per qualsevol ma contemporània i és un llibre que ens fa descobrir que els moments que estem vivint actualment ja havien estat descrits i pensats fa més de 70 anys per l'autor francès. Aquesta similitud descriu fermament com es va interioritzar la consciència col·lectiva (*tota la ciutat tenia febre*) i es va anar creant una nova quotidianitat en la convivència

amb la por i el risc constant del contagi. Es veuen créixer els sentiments de separació, de patiment, l'abandonament i l'ansia de retrobament i, en definitiva, es constata com la influència de la malaltia i la mort acaben dominant les relacions i la percepció de la vida a la ciutat.

També hi sorgeixen, com està passant a molts països actualment, les reaccions d'incredulitat, que porten a molts ciutadans a acusar l'administració i a la classe política de tot el que està passant. Es tem i se sospita que moltes informacions queden ocultes o arriben manipulades a la població. I aquesta desconfiança sempre creix al mig d'una dualitat instal·lada entre la necessària felicitat de la gent en el seu conuiu versus l'abstracció que representa la pesta i les seves temudes conseqüències. Queda ben palès que fins que no la tenen, fins que no la pateix algú proper, la porten al cor com una realitat que no seran capaços d'esquivar ni evitar. Aquest estat basal de por inevitable queda també marcat per la sensació de llarga durada, l'interminable patiment al que ningú li sap veure cap sortida, cap final: també Camús és capaç de concretar-ho amb la comparació que millor hauria estat un terratrèmol, ja que també hauria estat una desgràcia, hauria portat destrucció i mort, però tot s'hauria esdevingut d'un sol cop.

La població va aprenent a valorar quins son els anomenats serveis indispensables i deixa de fer plans, deixa de projectar intencions i desigs, senzillament passa a viure d'instant i de petites experiències esporàdiques, sense poder donar-hi cap altra transcendència que el moment viscut.

El relat del llibre fa una progressió que va dels elements més externs descriptius de paisatges, ambients, aspectes físics i va canviant fins a abordar les qüestions més personals, íntimes i emocionals de les persones. És com un lent camí de fora cap endins i acaba tractant el triomf de la incertesa i la por pel damunt de la curiositat o la incredulitat. No deixa de ser significatiu que a les primeres pàgines parla molt de rates, com a agents causants i transmissors de la malaltia, fins a centrar-se més a parlar de les persones i els àmbits més humans i relacionals.

Tota la narrativa de *La pesta* té una visible elegància literària, marcada pel marcat principi existencialista que la va inspirar. Tanmateix, no entra a les profunditats filosòfiques i humanístiques del seu coetani Jean-Paul Sartre, més pròxim als plantejaments personals i morals de la filosofia que no pas de la literatura, i lluny de les crueltats exagerades i nauseabundes plantejades pel seu predecessor, el txec Franz Kafka.

El retrobament de *La pesta* ens permet apropar-nos al pensament íntim que suscita una situació d'epidèmia generalitzada, ens permet qüestionar totes les veritats, pretesament eternes, que han estat indiscutibles durant llargs períodes de temps i que, de cop, un trasbals extern arriba a qüestionar de manera implacable, obligant-nos a revisar tots els elements que formen part de la nostra existència.

Eulàlia Bassedas
Josep Amorós
Jaume Forn